

Porteføljeplan for Utdanning og kompetanse

INNHold

PUBLISERT 16. NOV. 2022 | OPPDATERT 24. MARS 2025

Gjelder fra 2022

Porteføljeplanen bygger på regjeringens langtidspan for forskning og høyere utdanning og Forskningsrådets strategi, og den operasjonaliseres gjennom investeringsplaner og utlysninger. Planen beskriver porteføljens omfang, mål, prioriteringer, tiltak, forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter samt hvordan porteføljen er finansiert. Den beskriver tiltak som porteføljestyret selv vil iverksette og tiltak som må iverksettes gjennom investeringer gjort av andre.

Porteføljeplanen gjelder i utgangspunktet i et 5-10 års perspektiv. Planen ferdigstilles i 2022, med en pågående koronapandemi, truende klima- og naturkrise og en sikkerhetssituasjon i Europa som påvirker tilgang til mat, energi m.m. Utfordringene vi står overfor og de siste årenes store omveltninger viser behovet for at planene har en innebygget fleksibilitet som gjør oss i stand til å legge om kursen og ta tak i nye utfordringer etter hvert som de oppstår. Porteføljeplanen beskriver derfor rammer for porteføljen og planlagte overordnede tiltak. Spesifikke prioriteringer og tiltak blir konkretisert i den treårige investeringsplanen som oppdateres årlig. Grunnlaget for investeringsplanen er i tillegg til denne porteføljeplanen, årlige porteføljeanalyser, tildelingsbrev og porteføljestyrets langtidsbudsjett.

Fremtidsblikk

I 2030 har vi en informert, kunnskapsrik og kompetent befolkning som deltar aktivt i samfunn og arbeidsliv. Grunnopplæringen og utdanningstilbudet til barn og unge er av høy kvalitet og vi har gode og fleksible utdannings- og opplæringsmuligheter for alle gjennom hele livet. Befolkningen tilegner seg kritisk og aktuell kunnskap og bidrar sammen til et bærekraftig samfunn. Arbeidslivet er omstillingsdyktig, har godt kvalifiserte arbeidstakere og er rustet for et samfunn i stadig endring. Den enkelte samfunnsborger deltar i demokratiske prosesser og er aktivt med i samfunnet.

Sterke forsknings- og innovasjonsmiljøer har utviklet ny kunnskap og kompetanse av høy kvalitet, som er tatt i bruk av politikkutviklere, forvaltning og aktørene i utdanningssektoren. Miljøene har stor bredde i sin kompetanse og har beredskap for framtidige problemstillinger og nye utfordringer som foreløpig er ukjente. Her har samarbeid mellom forskningsmiljøer på tvers av fag og disipliner, utdanningsinstitusjoner og aktører i samfunn og arbeidsliv vært et svært viktig bidrag. Norsk forskning og innovasjon om utdanning og kompetanse er på enkelte områder i internasjonal forskningsfront, har økt innvilgelse i EU og ERC og norske forskere på feltet er synlige på andre internasjonale arenaer.

I 2030 er forskningsinnsatsen fortsatt høy og virkemidlene nasjonalt er godt koordinerte. Innsatsen gjennom Forskningsrådet har bidratt til å utvikle kunnskap og innovasjon som medvirker til at samfunnet beveger seg i en bærekraftig retning, hvor utdanningssystemet har en nøkkelrolle. De målrettede innsatsene har adressert viktige kunnskaps- og kompetansebehov og forsterket forsknings- og innovasjonssystemet. Innsatsen har gitt betydelig nyskaping samt styrket utdannings- og opplæringsystemet som endringsaktør.

Denne porteføljeplanen beskriver Forskningsrådets bidrag for å kunne realisere dette fremtidsbildet. Planen beskriver tiltak, som skal iverksettes gjennom porteføljestyrets utlysning av midler og egne investeringer, og tiltak som forventes iverksatt gjennom investeringer gjort av andre styrer.

Porteføljens omfang

Porteføljeplanen omfatter Forskningsrådets totale innsats innenfor **Utdanning og kompetanse**.

Porteføljen omfatter alle forskningsråds- og EU-prosjekter slik de er beskrevet innenfor de fire porteføljedimensjonene:

Fag/teknologi

Porteføljen omfatter forskning og innovasjon innenfor flere fagdisipliner, og skal ikke styrke spesifikke fag. Forskningsfeltet er disiplinlig, flerfaglig og tverrfaglig, nasjonalt og internasjonalt. Porteføljen omfatter flere disipliner, der hovedtyngden er innenfor samfunnsvitenskap. Innsatsen omfatter også humaniora, teknologi, medisin og helsefag, samt matematikk og naturvitenskap. Digitalisering og bruk av IKT for å utvikle ny kunnskap og kompetanse er et relevant teknologiområde innenfor porteføljen.

Tema

Forskning i porteføljen skal frambringe relevant kunnskap som kan bidra til samfunnets håndtering av sentrale samfunnsutfordringer. Porteføljen omfatter FoUol innenfor hele utdanningsløpet; fra barnehage til høyere utdanning og læring i samfunn og arbeidsliv. Porteføljen består av prosjekter som handler om undervisning og læring, utdanningens innhold og vurderingsformer, profesjonsutdanning, utdanningsteknologi, styring og organisering av utdanningssektoren og utdanningssystemets rolle for individet og i samfunn og arbeidsliv. Forskningen om utdanning og kompetanse er tverrsektoriell.

Anvendelsesområder

Kunnskapsgrunnlaget som porteføljen skal støtte og utvikle er ikke avgrenset med tanke på anvendelsesområde. Kunnskapen prosjektene frembringer er aktuell for all samfunnsutvikling. Forskningen er relevant for alle sektorer, fra barnehage til høyere utdanning og videre til samfunn og hele bredden av arbeidslivet. Forskningen er av spesiell interesse for aktører og interessenter knyttet til politikk og forvaltningsområder innenfor utdanning, læring og kompetanseutvikling. Kunnskapen kan anvendes på alle nivåer i utdanningssystemet og bidrar inn i utviklings- og innovasjonsprosesser.

FoUol-verdikjede

Innsatsen i porteføljen skal bidra til forskning av høy kvalitet og samspill mellom ulike aktører. Porteføljen omfatter hele verdikjeden fra grunnforskning via anvendt forskning til utviklingsarbeid og innovasjon.

Investeringsmål

Investeringsmålene er forankret i [Forskningsrådets strategi 2020-2024](#). Befolkningens utdanning og kompetanse er et grunnleggende premiss for måloppnåelse innenfor strategiens tre hovedmål, og bidrar til å sikre et velfungerende forsknings- og innovasjonssystem. Forskningen i porteføljen bidrar spesielt til strategiens mål om *Bærekraftig utvikling og Omstilling i næringsliv og offentlig sektor*, og bidrar videre til måloppnåelse innenfor de fem strategiske områdene, og da spesielt til "Helse og velferd" og "Samhørighet og globalisering".

Forskningsrådet skal følge opp regjeringens *langtidspan for forskning og høyere utdanning*^[1], og Forskningsrådet strategi er et verktøy i oppfølgingsarbeidet. Utdanning og kompetanse er forutsetninger for å oppnå de overordnede målsettingene om *styrket konkurransekraft og innovasjonsevne, møte store samfunnsutfordringer og utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet*.

Porteføljen er også viktig for å nå FN's bærekraftsmål, ettersom utdanning og kompetanse er forutsetninger for måloppnåelsen.

Tiltakene som settes i gang av Forskningsrådet, skal resultere i noen forventede virkninger og samfunnseffekter i henhold til en investeringslogikk (figur 1). Se vedlegg 1 for en oversiktlig fremstilling av porteføljens investeringslogikk.

Figur 1. Skjematisk illustrasjon av investeringslogikken som ligger til grunn for portefølleplanen.

[1][Meld. St. 4 \(2018–2019\) - regjeringen.no](#)

Samfunnmål

Forskningsrådets investeringer skal bidra til utvikling av gode lærings – og utviklingsmuligheter for alle og et velfungerende utdannings- og forskningssystem. Et velfungerende utdanningssystem, inklusive for samiske forhold, er et fundament i den norske samfunnsmodellen og har avgjørende betydning for enkeltmennesker og samfunnet som helhet. Det er behov for forskning fra flere disipliner og på tvers av fag og fagområder for å øke bredden i kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med, i og for utdanningssystemet. Forsknings- og utdanningssektorens størrelse og komplekse samfunnsoppdrag gjør at forskning og innovasjon spiller en viktig rolle for å nå målet om høy kvalitet i befolkningens utdannings- og opplæringsmuligheter. For å løse de store samfunnsutfordringene og nå målene i portefølleplanen, er det viktig med samarbeid på tvers av ulike sektorer.

Akselererende klimaendringer, økende ulikhet og fattigdom, sosial fragmentering, uhelse og politisk ekstremisme bringer verdenssamfunnet nærmere krise. Befolkningens kunnskap og kompetanse er samfunnets viktigste beredskap i forebygging av denne negative utviklingen. Utdanning og kompetanse har verdi for den enkelte og sikrer også enkeltmenneskers tilknytning til og deltakelse i samfunn og arbeidsliv. Befolkningens utdanning og kompetanse er avgjørende for samfunnsutviklingen og må i økende grad forstås i lys av de store utfordringene og de mange mulighetene som fremtiden bringer.

Bedre kunnskap om hvordan individets kunnskap og kompetanse og samfunnets utdannings- og kompetansepolitikk kan utvikles på best mulig måte er viktig.

Portefølleplanen har følgende samfunns mål som på ulike måter bygger opp under Forskningsrådets strategi:

1. Grunnopplæringen er fremtidsrettet og av høy kvalitet
2. Befolkningen har tilgang til gode og fleksible utdannings- og opplæringstilbud gjennom hele livet
3. Et omstillingsdyktig arbeidsliv med kvalifisert arbeidskraft
4. En kompetent befolkning som deltar aktivt i samfunnslivet

Bruker mål

En nødvendig forutsetning for å realisere samfunnsmålene innenfor porteføljen er et velfungerende forsknings- og innovasjonssystem. Et forskningsbasert utdanningssystem og opplæringstilbud med høy kvalitet er en investering i befolkningens kunnskap og kompetanse. Utdanning og kompetanse gir muligheter for mestring og utvikling og er av stor betydning for den enkeltes dannelse og livstilfredshet. Befolkningens samlede kompetanse er avgjørende for arbeidslivets innovasjons- og konkurranseevne, samfunnets bærekraft, offentlig meningsdannelse og demokrati.

I porteføljen for Utdanning og kompetanse er både offentlig og privat sektor viktige for å oppnå målene. Interessenter og aktører på alle nivåer i utdanningssystemet og på ulike opplæringsarenaer er viktige og berøres av forskningens problemstillinger, kjenner kompetanse- og innovasjonsbehovene og kan inngå i forsknings- og utviklingssamarbeidet.

Portefølleplanen har følgende bruker mål:

1. Sterke forskningsmiljøer utvikler ny kunnskap av høy kvalitet
2. Aktørene i utdanningssektoren tilbyr forskningsbasert utdanning og opplæring for barn, unge og voksne
3. Opplæringsaktørene har et godt kunnskapsgrunnlag i utformingen av tilbud for livslang læring
4. Politikutviklere, forvaltning og organisasjoner har tilgang til relevant og kritisk forskning og tar denne i bruk
5. Forskningsmiljøer, utdanningsinstitusjoner og opplæringsaktører i samfunn og arbeidsliv samarbeider om kunnskapsutvikling og innovasjonsarbeid

Prioriteringer

Porteføljen Utdanning og kompetanse har et bredt faglig og tematisk nedslagsfelt og flere strategiske mål. Porteføllestyret skal bidra i Forskningsrådets arbeid med å være en pådriver for samhandling mellom fag, fagområder, aktører i utdanningssystemet og god dialog mellom forskning og samfunn. Samhandlingen foregår også på tvers av ulike porteføljer. Porteføllestyret har et ansvar for at Forskningsrådets samlede portefølle spiller målbildene i strategien som berører bærekraftig utvikling og omstilling i næringsliv og offentlig sektor. For å ha kunnskap om porteføljens profil og omfang på aggregert nivå, vil porteføllestyret holde oversikt over fordelingen av relevante investeringer på tvers av Forskningsrådets porteføllestyret.

Faglige og teknologiske prioriteringer

Det vil være behov for bidrag fra ulike disipliner og forskningstradisjoner som er opptatt av spørsmål om utdanning og kompetanse. Portefølleplanens formål og tematiske bredde krever en flerfaglig prosjektportefølle og også prosjekter som er tverr- og flerfaglige når dette tjener formålet. Tverr- og flerfaglig samarbeid er et middel og ikke et mål i seg selv, og må sees i lys av hvilke forskningsspørsmål som ønskes belyst eller besvart.

Samfunnsvitenskap vil være sentrale fagområder i kunnskapsutviklingen på porteføljens områder, og vil sammen med humaniora og andre fag, være avgjørende for at målene skal nås.

Det er nødvendig med en bredt sammensatt prosjektportefølle, som består av ulike prosjekter med sterke design og som med utgangspunkt i allerede etablert kunnskap bidrar til utforskning av sentrale spørsmål på porteføljens område. Tverrsektorielle prosjekter er også aktuelle når problemstillingene berører flere samfunnssektorer. For at vi skal få gode og relevante resultater, løsninger og svar, vil vi legge til rette for, og prioritere, forskning av høy kvalitet med teoretisk og metodisk mangfold som kan gi fornyelse i prosjektporteføljen. Det innebærer blant annet å åpne opp, etterspørre og legge til rette for ulike, nye forskningsperspektiver og -metoder i FoUol-arbeidet.

Digitalisering av samfunnet gjør at både betingelsene og mulighetene for læring er i endring. Det stilles stadig nye krav til digital kompetanse i utdanningssektoren og i samfunn og arbeidslivet. Bruk av IKT for å utvikle ny kunnskap og kompetanse er et viktig teknologiområde. Muliggjørende teknologier kan ha stor betydning for utviklingen av et forskningsbasert og fleksibelt utdanningssystem, og går på tvers av de tematiske prioriteringene.

Tematiske prioriteringer

Det er mange forskningsbehov som må møtes for at investeringsmålene i portefølleplanen skal nås. For å beskrive de tematiske prioriteringene for forskning og innovasjon om utdanning og kompetanse for samfunn og arbeidsliv, har vi inndelt disse i fire bredt definerte temaområder. Temaområdene henger sammen med hverandre og er ikke gjensidig utelukkende slik at problemstillinger vil kunne gripe inn på tvers av de ulike områdene.

Hensikten er å skissere tematiske prioriteringer innenfor områder som både er relevante og viktige å videreutvikle som forskningsfelt, og samtidig gi rom for kreativitet og nytenkning. Temaområdene er listet opp under og er beskrevet i teksten som følger:

- Utdanningens betydning for den enkelte og for samfunn og arbeidsliv
- Undervisning og læring
- Profesjonsutdanning og kompetanseutvikling

- Styring, ledelse og organisering

Utdanningens betydning for den enkelte og for samfunn og arbeidsliv

Utdanning og livslang læring er avgjørende for den enkelte og for Norges konkurranseevne og verdiskaping. Det er viktig for helse og velferd og for langsiktig yrkesdeltakelse samt et velfungerende demokrati og samfunnsliv. Tilgang til og tilrettelegging for deltakelse for alle i utdanningssystemet er av stor betydning for den enkeltes muligheter til et godt liv. Gode og fleksible opplærings- og utdanningstilbud er viktige for å fremme demokrati, toleranse og likeverd, i arbeidslivet og i samfunnet. Det er behov for kjønns- og mangfoldsperspektiver i forskningen, herunder urfolks- og minoritetsperspektiver. Norge som nasjon har spesielt ansvar for samisk utdanning, jamfør internasjonale konvensjoner om urfolksrettigheter. En trygg og god oppvekst er viktig for den enkeltes livstilfredshet og livsmestring. Det er også behov for mer kunnskap om utsatte barn og unge, og hvordan utdanningssektoren kan være en arena som forebygger utenforskap, i samspill med andre sektorer.

Vi trenger for eksempel mer kunnskap om sammenhengen mellom utdanning og sosial ulikhet. Det er blant annet aktuelt med forskning som kan belyse økonomiske og sosiale konsekvenser av frafall og hvilke faktorer som er viktig gjennomføring av utdanningsløpene og den enkeltes progresjon. Vi trenger også mer kunnskap om overganger innenfor utdanningssystemet, og mellom utdanningssystemet og arbeidslivet.

Utdanningssystemet legger premisene for digitaliseringen av samfunnet, samtidig som digitaliseringen vil endre og utfordre utdanningssystemet. Det er behov for å forske på erfaringer, effekt og konsekvenser av digitalisering og teknologi i utdanning.

I et videre perspektiv er det viktig å studere utdanningssystemets roller, mål i forhold til nasjonale og internasjonale endringsprosesser. Den teknologiske utviklingen, globaliseringen og bærekraftsutfordringene, har for eksempel betydelige konsekvenser for de nasjonale arbeidsmarkedene og samfunnets kompetansebehov. I denne sammenhengen er det behov for mer kunnskap om hvordan utdanningssystemet kan og bør tilpasse seg de fundamentale endringer som skjer i arbeidslivet, familien og samfunnet. Det er også behov for kunnskap om hvordan utdanningssystemet kan følge opp påvirkningen samfunnsendringer har på det samiske samfunnet.

Undervisning og læring

Læring og dannelse er en kontinuerlig og livslang prosess som foregår på mange samfunnsarenaer. Det handler om hvordan ulike barn, unge og voksne lærer og utvikler seg i forskjellige kontekster og sammenhenger og som skal møte fremtiden og nye utfordringer.

I hele utdanningssystemet fra barnehage til høyere utdanning og voksnes læring, er man opptatt av hvordan vi lærer og hva som fremmer god læring og utvikling for ulike individer, grupper og organisasjoner. Det er blant annet behov for forskning, utvikling og innovasjon som kan videreutvikle kunnskap og praksis for alle opplæringsaktører.

Det kan handle om utforskende undervisnings- og læringsformer, læring i og på tvers av fag, medvirkning, tilpasset opplæring og spesialundervisning. Forskningen kan knyttes til hvordan læring, identitetsutvikling, dannelse og livstilfredshet påvirkes av variasjoner i bakgrunnsfaktorer, erfaringer, læringsprosesser, psykososialt miljø og sosioemosjonell utvikling, eller andre kvaliteter.

Samspeillet mellom individet og læringskontekst er i endring der teknologi og kunnskapsutviklingen gir nye forutsetninger og muligheter, og dermed nye problemstillinger for læring. Vi må diskutere hvordan vi skal forholde oss kritisk og konstruktivt til digitalisering. Det er behov for kunnskap om digitale teknologiers betydning og funksjon i utdanningssystemet, organisasjoner, arbeidsliv og samfunn.

Profesjonsutdanning og kompetanseutvikling

Tilgangen til profesjonsutdanning av høy kvalitet, og påfølgende rekruttering og kvalifisering til yrkeslivet er en nøkkel til et bærekraftig og inkluderende samfunn. Forskningskompetanse på høyt nivå bygger og fornyer kunnskapsgrunnlaget i utdanningene. God utvikling av profesjonsutøvelsen er avgjørende innenfor alle profesjonsretninger, herunder profesjonsutdanninger med kortere forskningsstradisjoner. For en sterkere arbeidslivsorientering og kontinuerlig oppdatert kunnskapsgrunnlag er det et siktemål at profesjonsutdanningene arbeider med å knytte forskning, utdanning og yrkesutøvelse sammen. Dette er avgjørende for å gi utdanningstilbudet både relevans for arbeid og profesjonsutøvelse og bidra til fremtidsrettet utvikling av profesjonsutøvelsen. Her vil det også være aktuelt å rette oppmerksomheten mot praksisbaserte problemstillinger og styrke samarbeidet med praksisfeltet og øke involveringen av brukere av forskningen.

Det er behov for å vite mer om hvordan kvalitet kan styrkes i praksis, profesjonsutøvelse og kompetanseutvikling. Vi retter her oppmerksomheten mot kunnskapsbasert praksis og utviklingen av verktøy, systemer eller modeller som kan fremme slik praksis. Opplæringsaktører i offentlig og privat sektor som arbeider med kompetanseutvikling har også behov for forskningsbasert kunnskap i sitt arbeid med veiledning og opplæring.

Praksis og profesjonsutøvelse i barnehager, skoler, og opplærings- og utdanningsinstitusjoner er avgjørende for kvaliteten i tilbudene og hvordan dette blir tilbud som inkluderer alle. Det er derfor viktig med relevant språk- og kulturkompetanse for at tilbudene gir grunnlag for fremtidig deltakelse i samfunn og arbeidsliv. Fag- og yrkesdidaktikk hvor forskning på undervisning og læring i ulike fagdisipliner og yrker er avgjørende for kvaliteten på elevenes og studenters opplærings- og utdanningstilbud. Mer forskning på og i lærerutdanningene vil derfor være avgjørende for videreutvikling av kvaliteten i den grunnleggende opplæringen, og hvordan dette blir tilbud som inkluderer alle. Vi trenger også å forstå bedre hvordan samspeillet mellom kunnskap fra ulike fag og disipliner virker sammen med erfaringsbasert kunnskap i profesjonsutøvelsen. Utdanningssystemet utfordres på flere nivå og påvirker lærernes rolle og hvor læring også i økende grad skjer i samspill med digital teknologi.

I arbeidet med barns, unges og voksnes læring og utvikling, er det også et spørsmål om hvilke roller ulike profesjonsutøvere og praksisfelt har og hvordan det er mulig å fremme kvalitet gjennom flerprofesjonelt samarbeid. Tverrprofesjonalitet og samhandling er sentralt i politiske føringer og i et bærekraftig velferdssamfunn. Forskning om slik samhandling er nødvendig for kompetanseutvikling, bevisstgjøring, innovasjon og utvikling.

Styring, ledelse og organisering

Utdanningssektoren er politisk styrt. Det trengs økt kunnskap om forholdet og samhandlingen mellom styringsstrukturene og aktørene i utdanningssystemet. Hvilke konsekvenser ulike nasjonale og lokale tiltak og initiativ har for aktørforståelse, prosesser og resultater, mål og organisasjonsformer må belyses. God ledelse og velfungerende organisering er avgjørende for høy kvalitet i utdannings- og opplæringsstilbudene. For å utvikle et fremtidsrettet og fleksibelt utdanningssystem, trenger vi mer kunnskap om hvordan styring og ledelse på og mellom ulike nivå bidrar inn i utviklingsarbeidet. Sammenhengen mellom formell og uformell ledelse, kulturelle forhold og koplinger til praksis, er relevant på samme måte som kulturdimensjonen i undervisningsinstitusjoner, blant undervisere, ledere og administrasjon. Et kritisk blikk på verdier, normer og rammefaktorer i utdanningssystemet fordrer forskning også på kultur- og verdiaspekter.

Det er behov for forskning som kan gi kunnskap om sammenhenger mellom ulike reformer og andre endringer innenfor styring og organisering av utdanningssektoren og resultatene disse har ført til. Vi trenger også mer kunnskap om hvordan de ulike skole- og barnehageeierne konkret går frem for å sikre god kvalitet i barnehager og skoler, og hvordan de lykkes med ulike tilnæringsmåter. Vi vet for lite om de samskappingsprosesser som skjer i barnehager, skoler og hos skole- og barnehageeier.

Samspeillet mellom politikk, administrasjon og fag er en stor forskningsutfordring framover, ikke minst når det gjelder å utforske nye samarbeids- og organiseringsformer. Det er også behov for kunnskapsutvikling knyttet til styring, ledelse og organisering som følge av digitalisering, globalisering og bærekraft. Det er også aktuelt med forskning om og innovasjon for kvalifisering og kompetanseutvikling, nye arbeidsformer og organisasjonsmodeller.

Prioriterte anvendelsesområder

Anvendelsesområdet til porteføljen er hele bredden i utdanningssystemet og for utdanningspolitikken nasjonalt og internasjonalt. Fordi mange av problemstillingene og utfordringene denne porteføljeplanen ønsker å ta for seg er brede, går imidlertid anvendelsen også ut over utdanningssektoren. Porteføljen vil derfor ikke kun være begrenset til utdanningssektoren, men også være relevant for andre sektorer, organisasjoner og politikkområder.

Porteføljen har mange mål og benytter derfor ulike virkemidler og typer av forsknings- og innovasjonsprosjekter. Det finansieres prosjekter som produserer kunnskap og innovasjon om sentrale problemstillinger og som samarbeider med forskningsaktører og/eller aktører utenfor akademien.

Bredden i porteføljen åpner opp for resultater knyttet til innovasjon og utvikling for praksis, og kompetanse for forvaltning, politikk og samfunn. Mange forskningsutfordringer krever et godt og nært samarbeid med aktører i utdanningssektoren, men også samarbeid utover denne sektoren. Det kreves et tett samarbeid med andre porteføljestyre i

Forskningsrådet. Internasjonale, nasjonale og lokale utdanningsmyndigheter, offentlig og privat sektor, kommuner og fylkeskommuner, barnehageeiere og skoleeiere, fagskoler, høyere utdanningsinstitusjoner, profesjonsutøvere og ansatte i utdanningssektoren er avgjørende for forskningens relevans. De kan være aktuelle samarbeidspartnere i tillegg til å være målgrupper for forskningen.

Strukturelle prioriteringer

Forskningskvalitet

Høy kvalitet i forskningen står sentralt i arbeidet med utviklingen av prosjektporteføljen. Grunnlaget for høy kvalitet i forskningen er robuste miljøer med høyt kvalifiserte forskere. Virkemidlene for å sikre forskning av høy kvalitet vil være brede utlysninger av forskerinitierte prosjekter, og at forskningskvalitet sammen med relevans er avgjørende for prosjektenes støtteverdiget. Dialog mellom forskningsmiljøer og praksisfeltet er viktig for å forstå og definere problemstillinger, og for å legge til rette for at resultater blir tatt i bruk. Kvalitet henger nøye sammen med høy forskningsetisk standard. Sterke miljøer bygges gjennom forskningsprosjekter av høy kvalitet og gode ordninger for rekruttering og kvalifisering av forskere. Porteføljestyret vil ta et strategisk ansvar for å styrke forskningskvaliteten gjennom å støtte ulike forskningsmiljøer og forskertalenter.

Teori- og metodemangfold

Det er ønskelig med stor bredde i teoretiske perspektiver og mangfold i metodiske tilnærminger, og porteføljestyret vil stimulere til dette. Det etterspørres blant annet flere intervensjonsstudier i utdanningssektoren og det er behov for flere longitudinelle studier. Datatilfanget må sikres, slik at ulike fag og disipliner får god tilgang til data og inviteres inn i forskningsfeltet.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid er en forutsetning for utvikling av forskning og et velfungerende forskningssystem. Samarbeid og arbeidsdeling mellom nasjonale og internasjonale finansieringsarenaer er nødvendig, og her er ordninger som Erasmus +, Horisont Europa og ulike initiativ i regi av Nordforsk aktuelle og må ses i sammenheng med nasjonal innsats. Kjennskap til utenlandske fagmiljøer og internasjonale strømninger samt internasjonal kunnskapsdeling og publisering øker den vitenskapelige kvaliteten og bidrar til forskningens aktualitet. Porteføljestyret vil stimulere til høy deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid.

Nasjonalt samarbeid

Nasjonalt samarbeid er viktig for kunnskapsdeling mellom miljøer og utviklingen av sterke forskningsmiljøer i hele landet. Tildelinger av forskningsmidler påvirker forskningsmiljøenes bærekraft og utvikling. Det er store forskjeller mellom norske forskningsmiljø innen utdanningsfeltet med hensyn til nasjonalt samarbeid. For å styrke kunnskapsutviklingen på feltet, oppmuntrer porteføljestyret til samarbeid mellom norske forskningsinstitusjoner.

Samspill mellom utdanning, forskning og yrkesutøvelse

Forskning av høy kvalitet er nødvendig for å sikre relevante utdanninger og profesjonell yrkesutøvelse. Det er et mål å styrke kunnskapsgrunnlaget og bidra til at (institusjonenes) prioriterte områder blir styrket med forskningskompetanse slik at fremragende forskningsmiljøer kan utvikles og videreføres. Strategisk fokus og faglig konsentrasjon i miljøene er en forutsetning for dette. Det er behov for forskning og innovasjon i og på profesjonsutdanninger og profesjonsutøvelse innenfor flere av utdanningene. For at innholdet skal være relevant for arbeidslivets behov, vil samarbeid mellom utdannings- og forskningsinstitusjonene og arbeidslivet være viktig. Porteføljestyret vil bidra til kvaliteten i forskningen på tematiske områder der det er identifisert behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget og forskningskvaliteten.

Implementering av forskningsresultater og forskningsdrevet innovasjon

Det er ønskelig å styrke forskningens bidrag i utviklings- og endringsprosesser. Forskning kan spille ulike roller i innovasjonsprosesser, men det vil være en forutsetning at det er et aktivt og forpliktende samarbeid mellom forskere og aktører og brukere av forskningen. Det trengs mer kunnskap om hva som hemmer og hva som fremmer arbeidet med å ta forskning i bruk i innovasjonsprosesser. Porteføljestyret vil styrke forskningens rolle i innovasjonsprosesser.

Det er behov for mer forskning som utvikler kunnskap om hvordan forskningsbasert kunnskap kan implementeres i praksis og derved forbedre kvaliteten på kompetanse- og utdanningsstilbudet. Kunnskapsbasert praksis anender forskning, sammen med erfaringer, og den enkelte aktørs verdier. Implementering kan beskrives som en bro mellom forskning og praksis som gjør kunnskapsbasert praksis mulig. Implementeringsforskning er særlig relevant i samarbeid mellom forskere og aktører i sektoren. Kunnskap om faktorer som fremmer eller hemmer at forskning blir tatt i bruk eksisterer i økende grad, men det er lite kunnskap om den relative betydningen av de enkelte faktorene og hvilken innvirkning enkeltfaktorer har på ulike aspekt ved implementering. Kunnskap som vil bidra til at porteføljen kan utvikle utdanningssektoren, etterspørres. Porteføljestyret vil stimulere til å utforske betingelsene for forskningsbasert forbedring av praksis.

Attraktive karriereveier og forskningskompetanse

For å sikre kunnskapsutvikling og høyere utdanning av høy kvalitet må vi tilrettelegge for rekruttering. Doktorgradskompetanse kvalifiserer ikke bare til stillinger ved universiteter og høyskoler, men også til stillinger i offentlig sektor og næringslivet. Rekruttering av tilstrekkelig antall kandidater til forskning og utvikling i og utenfor forskningssystemet er viktig. En karriere i akademien må være attraktiv. Bare slik kan kvaliteten i forskningen opprettholdes og videreutvikles. Porteføljestyret vil stimulere til virkemidler for forskerrekuttering.

Kjønn og mangfold

Det er behov for at forskning og innovasjon gjenspeiler mangfoldet i samfunnet, herunder urfolk og minoriteter. Forskningsmiljøer som søker støtte bør tilstrebe best mulig kjønnsbalanse i forskergruppene, og se på muligheter for økt mangfold generelt. I prosjektporteføljen for Utdanning og kompetanse er det overrepresentasjon av kvinner. Porteføljestyret vil følge utviklingen i porteføljen med hensyn til kjønnsbalanse og mangfold, og innrette virkemidlene etter dette.

Åpen forskning

Med åpen forskning endres måten forskningen utføres, deles og vurderes på, og potensialet for høy kvalitet og gjennomslag i samfunnet øker. Digitaliseringen og ny teknologi skaper nye muligheter for å produsere og dele forskning effektivt og til å la samfunnet ta del i forskningsprosesser og resultater. Åpenhet gjør forskningen enklere å etterprøve og gjør det mulig å koble store datamengder og utvikle nye metoder på tvers av fag. Forskningsrådet vil være en pådriver for åpen forskning ut fra prinsippet om at forskning og forskningsprosesser skal være «så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig»^[2]. Åpen forskning skal inngå i utviklingen av porteføljens virkemidler og gi bedre tilgang til forskningsdata, utvikling av metoder og utnyttelse av forskningsresultater i forskning og innovasjon, brukermedvirkning og -involvering.

Ansvarlig forskning og innovasjon -RRI

Ansvarlig forskning og innovasjon (RRI – Responsible Research and Innovation) har de senere årene vokst fram som en viktig tilnærming i internasjonal forsknings- og innovasjonspolitik. Demokratisering av forskning og innovasjon gjennom medvirkning er en viktig dimensjon. Det er viktig å sikre at ny kunnskap, nye teknologier og innovasjoner utvikles i samsvar med samfunnets behov og verdier. RRI handler om utvikling av nye samarbeidsprosesser der aktører i samspill tar et større ansvar for at kunnskap, ideer og teknologi blir til langsiktig gagn for samfunnet og for fremtiden de er med på å skape. Forskningsrådet prøver ut ulike tilnærminger til RRI som arena for læring og utvikling i møtet med de store samfunnsutfordringene.

^[2][nfr-policy-åpen-forskning-norsk-ny.pdf \(forskningsradet.no\)](#)

Prioriteringer i forholdet til EUs rammeprogram (Horisont Europa)

Samspeillet mellom den nasjonale og europeiske konkurransearenaen er viktig. Vi må legge til rette for at våre porteføljer ses i sammenheng med europeiske og andre internasjonale programmer og satsinger. Synergiene og samspeillet mellom nasjonale og europeiske arenaer får betydning i arbeidet med å nå porteføljepåns investeringsmål. Det er fire ulike strategier for hvordan våre investeringer tar hensyn til den europeiske og internasjonale arenaen:

Kvalifisere: De nasjonale satsingene skal bidra til å kvalifisere norske aktører til å konkurrere på internasjonale arenaer.

Forsterke: Gjennom deltakelse i internasjonale prosjekter får Norge tilgang til verdensledende forskningsmiljøer, forskningsinfrastrukturer, kunnskap, nettverk, verdikjeder og markeder.

Forskyve i tid. For å utnytte den tilgjengelige kapasiteten hos norske forskningsinstitusjoner og næringsliv best mulig blir det viktig å planlegge tidspunkt for nasjonale utlysninger slik at de ikke overlapper i tid med tilsvarende utlysninger i Horisont Europa.

Arbeidsdeling På enkelte områder vil europeiske og andre internasjonale satsinger dekke Norges kunnskapsbehov og involvere norske aktører på en så god måte at nødvendig nasjonal kompetanse er sikret.

Andelen av porteføljen som var finansiert fra Horisont 2020 i perioden 2015-2020 utgjorde fire prosent av den totale prosjektporteføljen for utdanning og kompetanse. Horisont Europa (2021-2027) vil finansiere forskning og innovasjon av relevans for porteføljens prioriteringer. Innenfor pilaren "Globale utfordringer og konkurransedyktig næringsliv" er hensikten å skape produkter og løsninger som svarer på konkrete og politisk definerte samfunnsutfordringer. I denne pilaren er det særlig klyngen "Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn" som er relevant for porteføljen. Intervensjonsområdene i klyngen er Demokrati og styring, Kulturarv og kreative næringer, og Sosial og økonomisk transformasjon. Det er særlig på tre områder utdanning får en viss oppmerksomhet som et forskningsobjekt i seg selv; (1) integrering av ny teknologi i utdanning og opplæring, (2) til utdanningens rolle for å bygge demokratier og demokratisk deltakelse, og (3) som faktor som kan bidra til sosial inkludering og hindre utenforskap. Vektlegging av tverrfaglighet og tverrsektorielt samarbeid vil dessuten kunne åpne for muligheter i bredden av Horisont Europa, det vil si på tvers av pilarer og klynger.

Forskningsrådet skal bidra til at behovet for å styrke europeisk utdanningsforskning settes på dagsorden, for eksempel i arbeidet med utforming av arbeidsprogrammer i Horisont Europa. Mulige temaer er forholdet mellom høyere utdanning, forskning og innovasjon, digitalisering av utdanning og komparative studier av utdanning i Europa. Det bør også vurderes om prosjekter med nasjonal finansiering kan organiseres med tanke på at norske miljøer skal nå fram i utlysninger i rammeprogrammet.

Tiltak

I kapittel 3.2 ble porteføljens brukermål beskrevet. For å realisere disse målene vil det gjennomføres en rekke tiltak. Tiltakene må ses i sammenheng med øvrige porteføljer i Forskningsrådet og deres innsats, samt norske aktørers deltakelse i Horisont Europa og andre nordiske satsinger. Tiltakene beskrevet i dette kapittelet, er overordnet og er ikke direkte knyttet til enkelte utlysninger av midler som porteføljestyret har ansvar for. Porteføljestyret vil gjennom aktiv porteføljestyring følge opp brukermålene og tiltakene.

Brukermål 1: Sterke forskningsmiljøer utvikler ny kunnskap av høy kvalitet

Tiltak: Investere i prosjekter med høy kvalitet og relevans innenfor porteføljens prioriterte områder

Porteføljestyre for utdanning og kompetanse vil:

- tilrettelegge for brede utlysninger av forskerinitierte prosjekter
- etterspørre nasjonalt og internasjonalt samarbeid
- oppfordre til forskerrekuttering i prosjekter
- investere i prosjekter som til sammen bidrar til faglig, teoretisk og metodisk mangfold
- etterspørre fler- og tverrfaglighet i forskningen når dette er formålstjenlig
- styrke doktorgradsutdanningens kvalitet og relevans gjennom virkemidler som forskerskoler og nettverk
- tilby forskertalentene attraktive utviklingsmuligheter i utlysninger
- gi støtte til forskermobilitet

Forventede tiltak fra andre porteføljestyre og EU:

- investeringer gjennom åpne (ikke-tematiske) arenaer
- deltakelse i internasjonale utlysninger
- stimulere til EU-søknader
- utlyse midler til senterordninger og vitenskapelig infrastruktur
- stimulere til rekruttering og karriereutvikling tidlig i karriereløpet

Brukermål 2: Aktørene i utdanningssektoren tilbyr forskningsbasert utdanning og opplæring for barn, unge og voksne

Tiltak: Investere i forskning som styrker kunnskapsgrunnlag og anvendelse i utdanning og opplæring

Porteføljestyret for Utdanning og kompetanse vil:

- innrette utlysninger i tråd med nye behov
- bevilge midler til prosjekter som vil være relevante, utfordrende og anvendbare
- mobilisere til og tilrettelegge for samarbeid og brukerinvolvering i forsknings-, utviklings- og innovasjonsarbeid
- styrke forskningens rolle i innovasjonsarbeid
- involvere aktører i utdanningssektoren til å formulere og definere forsknings- og innovasjonsbehov
- bestille kunnskapsoppsummeringer på relevante problemstillinger
- lyse ut støtte til formidling, møteplasser og dialog.
- investere i og bidra til å videreutvikle ordningen med Offentlig PhD

Forventede tiltak fra andre porteføljestyre og EU:

- samarbeid med andre porteføljestyre om fellesutlysninger og andre strategiske tiltak

Brukermål 3: Opplæringsaktørene har et godt kunnskapsgrunnlag i utformingen av tilbud for livslang læring

Tiltak: Styrke kunnskapsgrunnlaget for kompetanseutvikling og livslang læring

Porteføljestyret for utdanning og kompetanse vil:

- tilrettelegge for målrettede utlysninger
- investere i forsker-, samarbeids- og innovasjonsprosjekter som øker kunnskapen om sentrale problemstillinger, har høy relevans og gode planer for formidling og iverksetting og implementering.
- investere i prosjekter som involverer samarbeid med samfunn og arbeidsliv

Forventede tiltak fra andre porteføljestyre og EU:

- samarbeid med andre porteføljestyre om relevante utlysninger og støtteformer
- etterspørre utdannings- og kompetanseperspektiver i utlysninger

Brukermål 4: Politikktutviklere, forvaltning, organisasjoner, og opplæringsaktører har tilgang til relevant og kritisk forskning og tar denne i bruk

Tiltak: Bidra til at relevant forskning blir oppsummert, formidlet og delt på relevante arenaer og møteplasser, slik at brukerne får nytte av kunnskapen som utvikles og tar den i

bruk.

Porteføljestyre for utdanning og kompetanse vil:

- investere i forsker-, samarbeids- og innovasjonsprosjekter som har høy relevans for og har gode planer for formidling
- øke brukermedvirkningen i forskningen hvor dette er relevant for å øke kvalitet og anvendbarhet
- utlysninger av støtte til formidling, møteplasser og dialog
- samarbeide med relevante aktører om utvikling og bestilling av kunnskapsoppsummeringer på porteføljens områder

Forventede tiltak fra andre porteføljestyre og EU:

- samarbeid med andre porteføljestyre om relevante utlysninger og støtteformer
- etterspørre utdannings- og kompetanseperspektiver i utlysninger
- samarbeid om konferanser og seminarer i Forskningsrådets regi

Brukermål 5: Forskningsmiljøer, utdanningsinstitusjoner og aktører i samfunn og arbeidsliv samarbeider om kunnskapsutvikling og innovasjonsarbeid

Tiltak: Styrke samarbeidet mellom forskningsmiljøer, utdanningsinstitusjoner og profesjonsutøvere/aktører i utdanning og kompetanseutvikling

Porteføljestyre for utdanning og kompetanse vil:

- stille krav om samarbeid i virkemidler og støtteformer
- investere i prosjekter som omsetter forskningsresultater til innovasjon i utdanningssektoren
- mobilisere søkere

Forventede tiltak fra andre porteføljestyre og EU:

- samarbeid med nærliggende porteføljestyre om fellesutlysninger og andre strategiske tiltak

Mange av målene omhandler samme brukere og er delvis overlappende. Det samme gjelder mange tiltak – de vil for en stor del kunne omfatte flere brukermål og listen over tiltak er sånn sett ikke uttømmende.

Figur 2 viser bidragene fra de forskjellige porteføljestyrene og EU som inngår i porteføljen for Utdanning og kompetanse. Figuren viser at porteføljestyret for Utdanning og kompetanse egne investeringer står for 65% av porteføljen. De største bidragene fra andre sine investeringer kommer fra porteføljene for Velferd, kultur og samfunn, Helse, Humaniora og samfunnsvitenskap og ordningen for Offentlig sektor-ph.d.

Figur 2. De relative bidrag til porteføljen for Utdanning og kompetanse for året 2021.

Forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter

Utdanning og kompetanse er et premiss for måloppnåelsen på alle områder i Forskningsrådets strategi, og våre investeringer og forskningspolitiske rådgivning vil være særlig viktige for måloppnåelsen på flere enkeltområder. FoUol på feltet er viktig for å oppnå FN's bærekraftsmål.

For at forskningen i porteføljen skal være utfordringsdrevet, vil samspill mellom forskningsmiljøer, utdanningsinstitusjoner, arbeidsliv, myndigheter og organisasjoner være nødvendig. Porteføljen følger opp strategien ved å bidra til et velfungerende forskningssystem, til bærekraftig utvikling og omstilling i næringsliv og offentlig sektor. Dette gjøres gjennom tiltak som stimulerer til tett samarbeid mellom forskning, utdanning og praksis, tiltak som styrker sektorens evne til å ta i bruk forskning, i kombinasjon med tiltak som understøtter nyskaping, mobilisering, kunnskapsspredning og nye samarbeidskonstellasjoner.

Investeringslogikken viser sammenhengen mellom samfunnsmål, brukermål og tiltak, og forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter av innsatsen. Enkeltutlysninger og resultater fra enkeltprosjekter er alene ikke tilstrekkelig for å oppfylle målbildet. Det er viktig å se utlysningene og prosjektene i en større sammenheng, og hvert prosjekt som enkeltsteg innenfor en større resultatkjede fra forskning til bruker. Koordinert innsats gjennom bruk av ulike virkemidler, og tett samarbeid mellom relatert porteføljeområder er nødvendig for å oppnå forventede virkninger og samfunnseffekter. En kortfattet sammenstilling av investeringslogikken som ligger til grunn for porteføljeplanen er vist i vedlegg 1.

Forventede resultater (output)

Resultater er direkte sluttprodukter (output) av de enkelte prosjektene, for eksempel ny kunnskap, nye metoder, nye samarbeidskonstellasjoner, osv. Porteføljestyrets investeringer skal bidra til både faglige og strukturelle resultater. Forventede resultater er flere forskningsprosjekter i internasjonal forskningsfront, større bredde i faglig, teoretisk og metodisk tilnærming i forskningene, økt rekruttering og økt forskningsbasert innovasjon i utdanningssektoren. Det forventes mer nasjonalt – og internasjonalt samarbeid, økt deltakelse av brukere og aktører i forskningen samt økt formidling av forskningsresultater og at forskningen tas i bruk. Måloppnåelsen vil være avhengig av en rekke eksterne faktorer i forskningsmiljøene, blant aktørene i feltet og utviklingen i sektoren og arbeidslivet – og samfunnslivet. Et viktig resultat av Forskningsrådets investeringer i forskning på porteføljens områder er den rekrutteringen til forskning som skjer gjennom de prosjektene som finansieres – enten kandidatene forblir i forskningen eller begynner å arbeide utenfor akademien.

De forventede resultatene forutsetter årlige utlysninger og et helhetlig og tett samarbeid med øvrige relaterte porteføljestyre. Det forutsetter tilgang på nødvendige data for å overvåke Forskningsrådets totale investeringer opp mot målbildene og at Forskningsrådet tilrettelegger for samspill med andre porteføljer, for eksempel med Velferd, kultur og samfunn, Helse og Global. Det forutsettes også tett dialog med øvrige aktører, høy grad av mobilisering og synliggjøring av relevante virkemidler, gode møtearenaer osv. For å måle forventede resultater må innsatsen overvåkes gjennom blant annet tall for vitenskapelige publikasjoner og brukere og allmennrettet formidling. Bibliometrisk analyse av publikasjoner vil gi et bilde av resultatene. Dette kan skje gjennom publiseringsprofiler i Cistin, kanaler for åpen forskning, åpne datasett, m.m.

Forventede virkninger (outcome)

Virkninger er resultater av flere prosjekter og en rekke andre innsatsfaktorer satt i system. Disse knytter seg til bruken av resultatene i utdanningssystemet og samfunn og arbeidsliv.

Forventede virkninger av porteføljen er:

- Flere sterke forskningsmiljøer som hevder seg internasjonalt
- Bedre tilgang til norsk og internasjonal forskningsbasert kunnskap av høy kvalitet
- Forskning på utdanning og kompetanse er mer synlig i institusjonenes strategier
- Flere karriereveier for yngre forskere og bedret doktorgradsutdanning
- Bedre grunnlag for forskningsbasert undervisning, opplæring og kompetanseutvikling
- Økt forskningskapasitet og -kompetanse i profesjonsutdanningene, og særlig for lærerutdanningen
- Bedre kvalitet og relevans i forskningen for utdanningssektoren

- Bedre kunnskapsgrunnlag for opplæring og kompetanseutvikling i samfunn og arbeidsliv
- Økt deltakelse fra offentlig og privat sektor i forskning og innovasjonsprosjekter
- Mer tverrsektorielt samarbeid om forskning, utvikling og innovasjon
- Økt bruk av forskning i forvaltningen og i organisasjoner
- Bedre kunnskapsgrunnlag for politiske beslutninger
- Økt ressursramme til forskning om utdanning og kompetanse

For å måle forventede virkninger, kan omfanget av, og siteringer, i forskningsartikler på porteføljens områder si noe om det vitenskapelige gjennomslaget. Tilsvarende kan sampublikasjoner og samarbeidsrelasjoner på tvers av institusjoner og land si noe om omfanget av nasjonalt og internasjonalt samarbeid.

For å måle gjennomslaget av forskningen hos brukere, kan omfanget av hvordan porteføljens forskere brukes i offentlige utrednings- og utvalgssamarbeid kartlegges. I tillegg kan man arbeide frem kvalitative og kvantitative oversikter over bruk og forekomst av forskningsresultater i politiske tiltak og i det offentlige ordskiftet. Dette er krevende å måle, men vil kunne være nyttig for å si noe om de faktiske virkningene forskningen har.

Når det gjelder forskningens bruk og anvendelse for øvrig, er et viktig spørsmål om aktører i sektorene faktisk anvender og implementerer forskningen. Her vil blant annet Impact-beskrivelser fra sluttrapporter kunne være en indikator, selv om mange slike virkninger glir over i samfunnseffekter og først manifesterer seg lenge etter prosjektslutt.

Forventede samfunnseffekter (Impact)

Samfunnseffekter indikerer langsiktige effekter av innsatsen, der også en rekke andre faktorer spiller inn, ikke minst finansielle forhold. Et godt utviklet utdanningssystem har avgjørende betydning i arbeidet med å løse de store samfunnsutfordringene. De forventede langsiktige effektene av forskningsinnsatsen vil være at vi har framtidsrettede utdanning og opplæringstilbud for barn og unge, gode og fleksible utdannings- og opplæringsmuligheter for hele befolkningen, at vi har et omstillingsdyktig arbeidsliv med kvalifisert arbeidskraft og en kompetent befolkning som deltar aktivt i samfunnslivet. Dette er forutsetninger for at vi skal kunne få samfunnsutviklingen i en mer bærekraftig retning, premisser for et godt utviklet demokrati og for digitaliseringsprosessene. Effektevalueringer vil kunne vurdere denne innsatsens innvirkning og merverdi sett opp mot de ønskede effektene. Resultater fra nasjonale kartlegginger, slik som PISA, og annen statistikk og kompetansekartlegginger som gjøres, er viktige for å kunne si noe om effektene i så måte. Videre kan samfunnseffekter anslås gjennom forskningsbaserte evalueringer og kunnskapsoppsummeringer. Her kan man undersøke forskningens faktiske gjennomslag i samfunnet, hvordan forskning anvendes og hvor synlig det er i politiske prosesser.

Finansiering

Kunnskapsdepartementet finansierer porteføljestyrets egne investeringer. Kunnskapsdepartementet har høye ambisjoner for forskning om utdanning og kompetanse og har en egen strategi for utdanningsforskning[3]. Figur 3 viser finansieringskildene for de forskjellige budsjettformålene som porteføljestyret for Utdanning og kompetanse har ansvar for.

Figur 3. Finansiering av investeringer under porteføljestyrets ansvar i 2021

[3][Forskning, kunnskapsmegling og bruk. Strategi for utdanningsforskning 2020-2024 \(Kunnskapsdepartementet\)](#)

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.